

MESSIAAN TEMPELI

Esitelmä Elimäen Israel-juhlassa 17.10.2019

TAUSTAA

- Israelin jakaantunut valtio joutui ympäröivien suurvaltojen Egyptin, Assyrian, Syyrian ja Babylonian ahdistamaksi 700-luvulta eKr alkaen.
- Pohjoisen Israelin valtion jouduttua Assyrian valloittamaksi oli viimein vuoro myös Juudan antautua – kansa vietiin pakkosiirtolaisuuteen 500-luvulle eKr tultaessa ja lopulta koko maa valloitettiin, mikä tarkoitti Jerusalemin muurien luhistumista ja temppelin tuhoutumista vuonna 586 eKr
- Herran kirkkaus, joka oli täyttänyt Salomon rakentaman temppelin, poistui ennen temppelin tuhoutumista, liiton arkku katosi ja Israelin entinen loisto oli mennyttä

BABYLONIA TUHOAA TEMPPELIN 586 EKR –
JERUSALEM RAUNIOINA

TOIVO ELÄÄ

- Profeetta Jeremia oli ennustanut, että Israelin maa on autio 70 vuoden ajan, minkä jälkeen Juuda saa palata takaisin, rakentaa Jerusalemin muurit ja palauttaa kaupungin loisto
- Jeremia ennusti myös uuden liiton koittavan Israelin ja Juudan kansoille, jotka kootaan omaan maahansa: silloin jokainen tuntee Herran, Pyhän Henki vuodatetaan ja Herran kirkkaus loistaa jälleen Siionista
- Vuodet kuluivat ja profeetta Daniel sai enkeli Gabrielilta uuden ilmoituksen liittyen Jeremiaan profetiaan – Israelin kansan hajaannus ei kestä 70 vuotta vaan 70 vuosiviikko = 490 vuotta

PAKKOSIIRTOLAISUUS PÄÄTTYY- ISRAELIN ETSIKKOAIKA ALKAA

Seitsemänkymmentä vuosiviikkoa (= 490 vuotta) on määrätty kansallesi ja pyhälle kaupungillesi. Sitten jumalattomuus päättyy, synnistä tulee loppu, pahat teot sovitetaan, ikuinen oikeudenmukaisuus saatetaan voimaan, näky ja profetia sinetillä vahvistetaan ja kaikkein pyhin voidellaan. (Dan. 9:24)

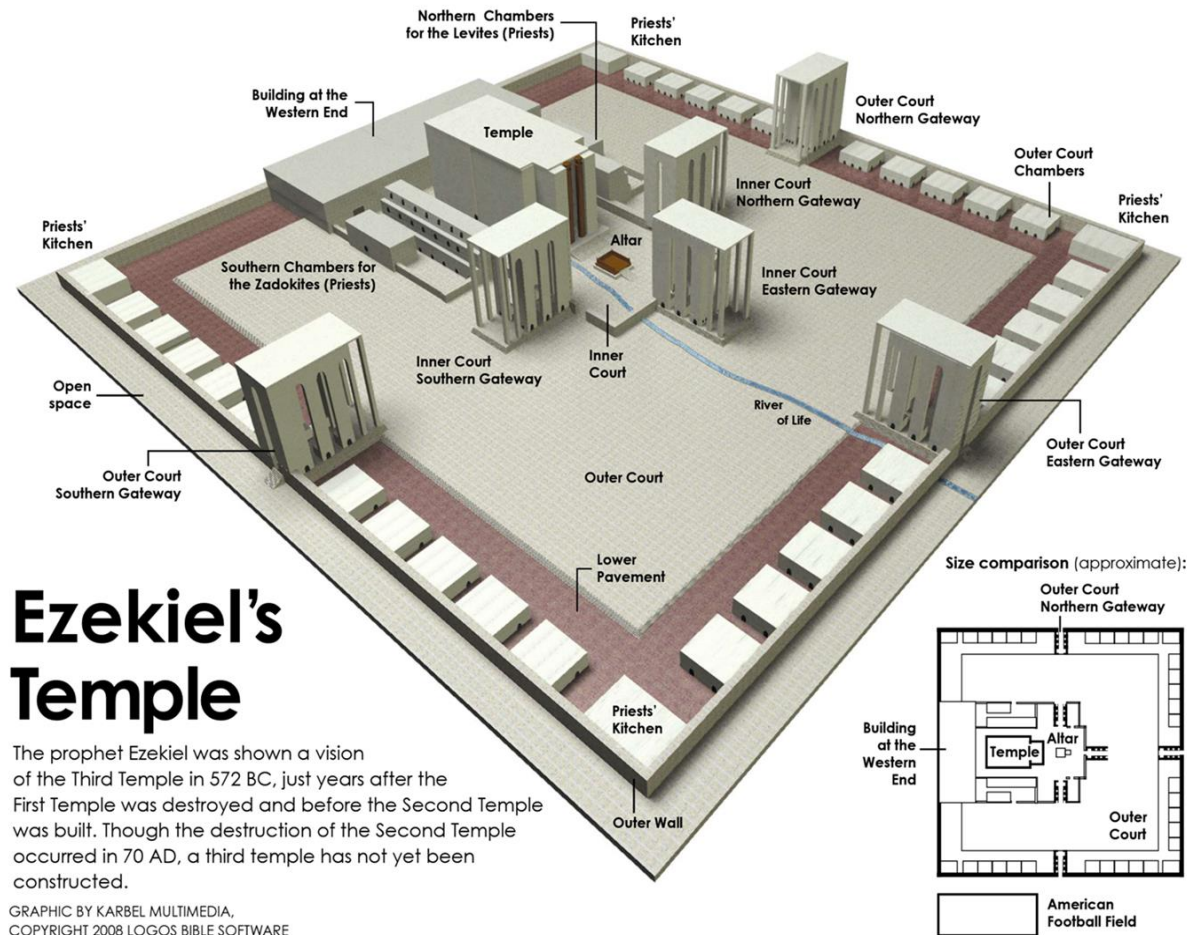
HESEKIELIN NÄKY TULEVASTA TEMPPelistÄ

Danielin aikainen Hesekiel näkee pakkosiirtolaisuuden aikana näyssä ”ihanteellisen temppelin”, jollainen pakkosiirtolaisuuden jälkeinen temppeli voisi olla, kun Herra itse paimentaa kansaansa, Daavidin valtaistuimella istuu oikeamielinen kuningas ja kansa noudattaa Tooran käskyjä.

Ezekiel's Temple

The prophet Ezekiel was shown a vision of the Third Temple in 572 BC, just years after the First Temple was destroyed and before the Second Temple was built. Though the destruction of the Second Temple occurred in 70 AD, a third temple has not yet been constructed.

GRAPHIC BY KARBEL MULTIMEDIA,
COPYRIGHT 2008 LOGOS BIBLE SOFTWARE

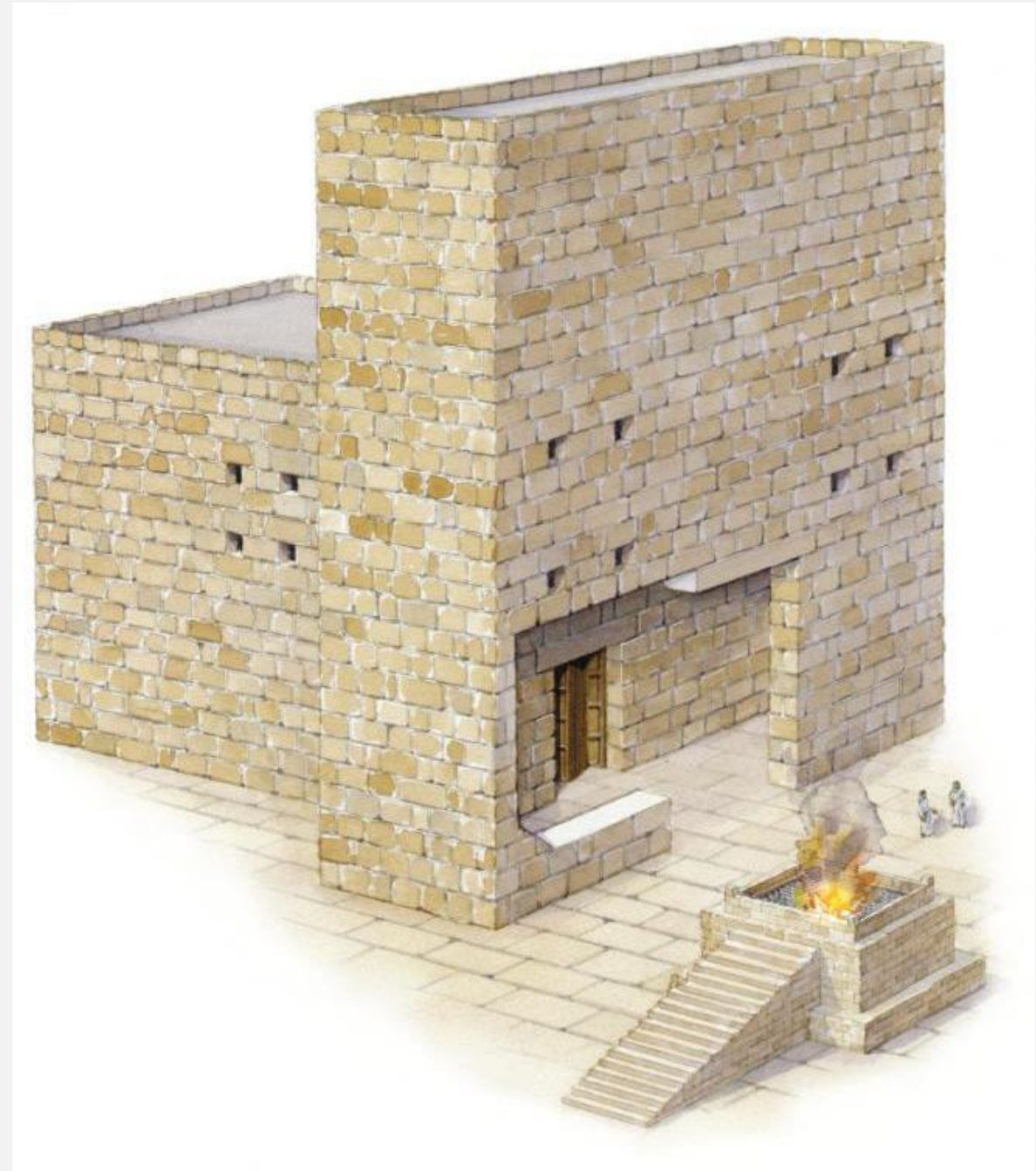
ISRAEL PALAA KOTIIN JA JERUSALEM RAKENNETAAN UUDELLEEN

- Suurvaltopoliittiset voimasuhteet muuttuvat. Persia valloittaa Babylonia ja kuningas Kyyros antaa v. 538 eKr ediktin, joka takaa juutalaisille oikeuden palata takaisin kotimaahansa ja rakentaa uudelleen temppeli
- Vaikka Hesekiel oli nähty taivaallisen kuvan ihanteellisesta temppelistä, juutalaiset eivät rakentaneet sen mallin mukaan, vaan esikuvana oli Salomon temppeli, joka puolestaan perustui Mooseksen Siinain vuorella saamaan pohjapiirustukseen ilmestysmajasta
- Hesekielin kirjassa ei ole suoranaista käskyä rakentaa temppeliä, vaan ainoastaan tutkia ideaalisen temppelin rakennetta, mistä johtuen juutalaiset ovat ajatelleet, että Hesekielin temppeliä eivät rakenna ihmiset, vaan itse Messias rakentaa sen, kun hän saapuu (ks. Sak. 6)

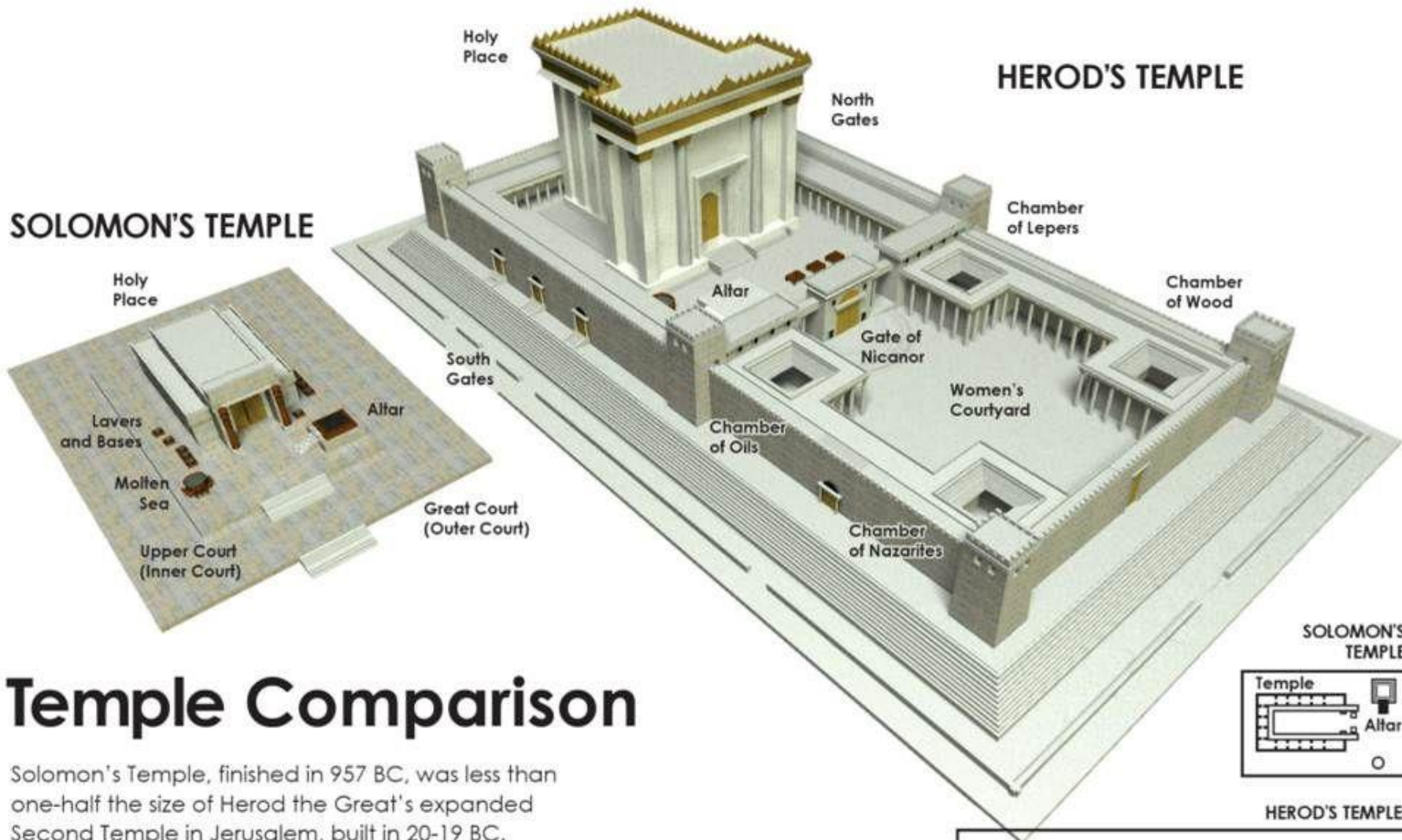
ISRAEL PALAA JERUSALEMIIN –
SERUBBAABELIN TEMPPELI 515 EKR

Nouskaa nyt vuorille ja kaatakaa
puita. Rakentakaa temppeli, niin
minä otan sen omakseni ja täytän
sen kirkkaudellani, sanoo Herra
(Haggai 1:8)

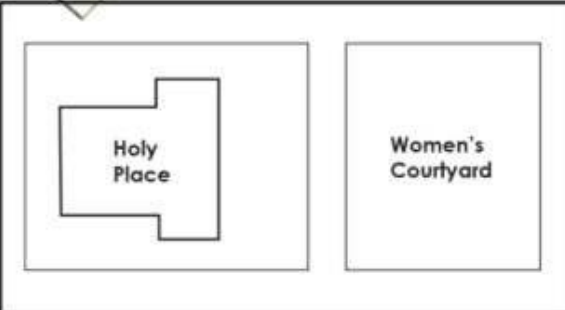
TEMPPELIÄ LAAJENNETAAN JA UUDISTETAAN

- Serubbaabelin temppeli oli ulkonaisesti varsin vaatimaton. Sen tähden juutalaiset laajensivat ja uudistivat sitä huomattavasti ensin hasmonealaisten kuninkaiden aikaan ja myöhemmin kuningas Herodes Suuren aikana (n. 20 eKr alkaen). Herodeksen temppeli valmistui vain muutamia vuosia ennen sen tuhoa 70 jKr.
- Joidenkin rabbien mielestä tarkoitus oli vähitellen uudistaa temppeliä niin, että se muistuttaisi temppeliä, jonka Hesekiel oli nähnyt ilmestyksessä. Tosiasiassa Herodeksen tarkoitus oli rakentaa temppeli, joka voisi loistossaan kilpailla antiikin ajan suurimpien rakennusten kanssa

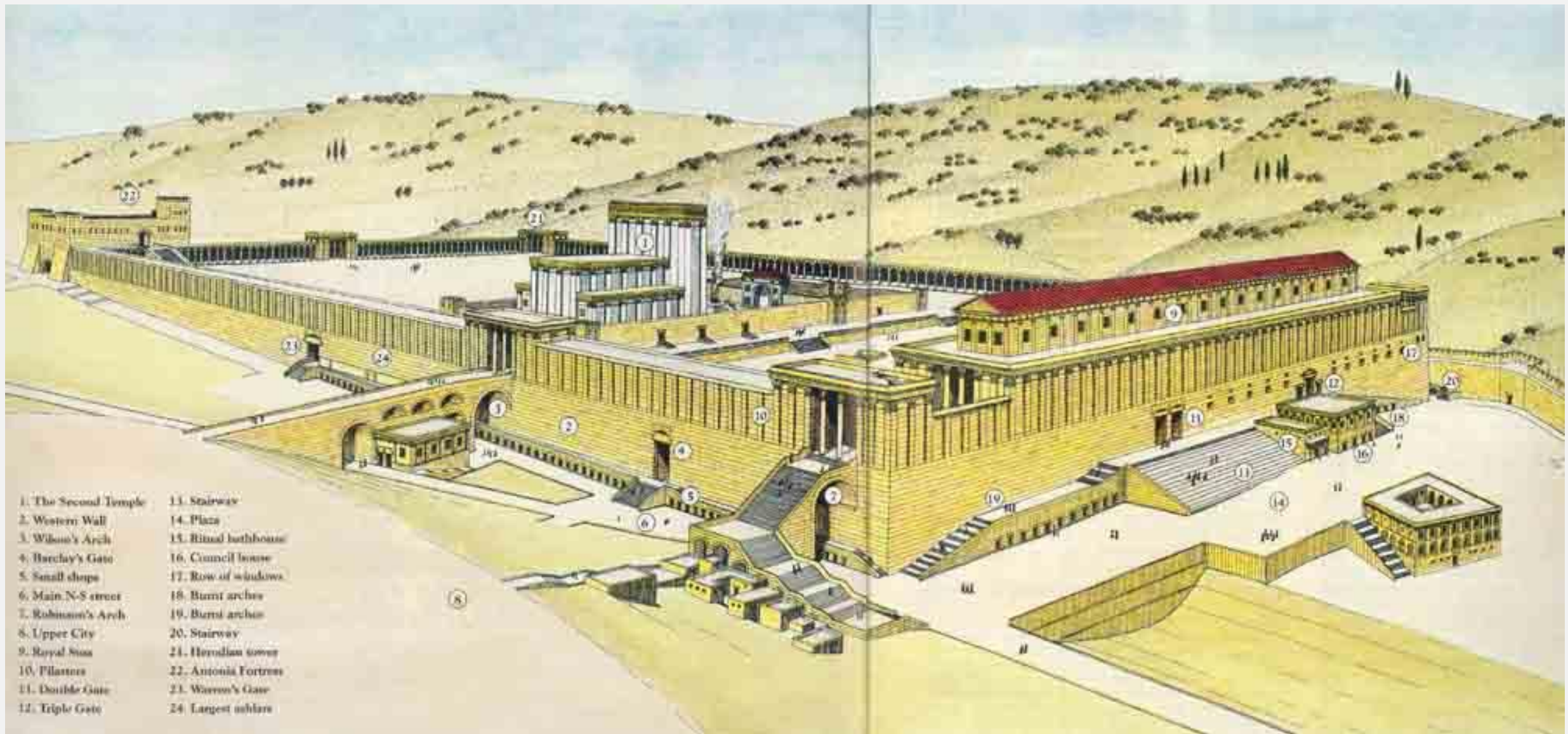

Temple Comparison

Solomon's Temple, finished in 957 BC, was less than one-half the size of Herod the Great's expanded Second Temple in Jerusalem, built in 20-19 BC.

1. The Second Temple	13. Stairway
2. Western Wall	14. Plaza
3. Wilson's Arch	15. Ritual bathhouse
4. Barclay's Gate	16. Council house
5. Small shops	17. Row of windows
6. Main N-S street	18. Burnt arches
7. Robinson's Arch	19. Burnt arches
8. Upper City	20. Stairway
9. Royal Stoa	21. Herodian tower
10. Filasters	22. Antonia Fortress
11. Double Gate	23. Warren's Gate
12. Triple Gate	24. Largest pillars

HERODEKSEN TEMPPELI – ISRAELIN KANSAN ETSIKKOAIKA

- Herran kirkkaus **ei koskaan** täyttänyt Serubbaabelin ja Herodeksen temppeliä
- Herodeksen temppeli oli siunaukseksi kansalle ja se olisi voinut rakentua Messiaan ajan temppeliksi, mikäli uhritoimitukset olisi toteutettu Mooseksen lain mukaan, kansa olisi ollut kuuliainen Tooralle ja ottanut vastaan Messiaansa

ISRAELIN ETSIKKOAIKA PÄÄTTYY

- Danielin 70 vuosiviikkoa oli ehdollinen lupaus: mikäli Israel täyttää liiton ehdot, lupaukset täyttyvät – **myös koskien Tempppelin pyhittämistä!**
- Israelin etsikkoaika päättyi Kristuksen kuolemaan ja temppelin tuhoutumiseen v. 70 jKr
- Israel ei selvinnyt etsikkoajastaan: papiston rappio, hellenismien vaikutus (mikä johti Qumranin yhteisön syntyyn n. 150 eKr), hasmonealaisen kuningassuvun tyrannia, Herodes-suvun kuninkaiden liittoutuminen Rooman kanssa ja kapina 66-70 jKr ilman turvautumista Jumalaan
- Pakkosiirtolaisuuden jälkeen Israel lankesi samoihin synteihin, jotka johtivat aikaisemmin temppelin tuhoon 586 eKr.

JEESUS ITKEE JERUSALEMIN KOHTALOA

- Kun Jeesus tuli lähemmäksi ja näki kaupungin, hän puhkesi itkuun sen tähden ja sanoi: "Kunpa sinäkin tänä päivänä ymmärtäisit, missä turvasi on! Mutta nyt se on sinun silmiltäsi kätkeyty. Vielä tulet näkemään ajan, jolloin viholliset rakentavat ympärillesi vallin, saartavat sinut ja käyvät kimppuusi joka puolelta. He murskaavat maan tasalle sinut ja sinun asukkaasi. **Sinuun ei jätetä kiveä kiven päälle, koska et tajunnut etsikkoaikaasi** (Luuk. 19:41-44)

PELASTUSHISTORIAN KESKUS - JUMALAN שכינה ILMESTYY

- Sana tuli lihaksi ja asui meidän keskellämme. Me saimme katsella hänen kirkkauttaan שכינה, kirkkautta, jonka Isä ainoalle Pojalle antaa. Hän oli täynnä armoa ja totuutta (Joh. 1:14)
- **Jumalan kirkkauden asuminen Jeesuksessa Kristuksessa on avain profeettallisten tekstien ymmärtämiseen.** Se on keskeistä myös, kun arvioimme Israelin kansan ennalleen asettamista ja kysymystä temppelistä.
- Kirkkaus, joka jätti temppelin 586 eKr ja jonka olisi pitänyt täyttää pakkosiirtolaisuuden jälkeen rakennettu temppeli Haggain profetian mukaan, ilmestyi Jeesuksessa Kristuksessa, mutta Israel ei tunnistanut Luojaansa vaan torjui hänet

DANIELIN PROFETIA UUDEN LIITON VALOSSA

- Hepr. 9 perusteella me ymmärrämme, että **Kristus astui kaikkein pyhimpään taivaan temppelissä puhdistaan sen sovintoverellään uuden temppelin esikuvaksi**
- Dan. 9:24 lupaus täyttyi!! Ks. Myös ilm. I 2 – sota taivaassa.
- Uusi testamentti kohdistaa huomion taivaassa olevaan Temppeliin, joka on ollut olemassa jo ennen luomista ja **jonka kirkkaus laskeutuu aikojen lopussa alas taivaasta kahdessa vaiheessa: ensin Messiaan ajan temppelin ja sitten uuden Jerusalemin kaikkein pyhimpään.**
- Pyhä Henki liittää **jo nyt** pyhät tulevan temppelin todellisuuteen: missä Kristus, siellä temppeli!

KRISTUKSEN SEURAKUNTA – UUDEN LIITON TEMPELIN ELÄVÄT KIVET

- Siitä, joka voittaa, minä teen (fut.) pylvään Jumalani temppeliin, eikä hän joudu milloinkaan lähtemään sieltä. Minä kirjoitan häneen Jumalani nimen ja Jumalani kaupungin nimen, uuden Jerusalemin, joka laskeutuu taivaasta Jumalani luota, ja oman uuden nimeni. (Ilm. 3:12)
- Te ette siis enää ole vieraita ja muukalaisia, vaan kuulutte Jumalan perheeseen, samaan kansaan kuin pyhät. Te olette kiviä siinä rakennuksessa, jonka perustuksena ovat apostolit ja profeetat ja jonka kulmakivenä on itse Kristus Jeesus. Hän liittää koko rakennuksen yhteen niin että se kasvaa Herran pyhäksi temppeliksi, ja **hän liittää teidätkin Hengellään rakennuskivinä Jumalan asumukseen.** (Ef. 2:19-22)

KRISTUKSEN SEURAKUNTA – UUDEN LIITON TEMPELIN ELÄVÄT KIVET

- Tulkaa hänen luokseen, elävän kiven luo, jonka ihmiset ovat hylänneet mutta joka on Jumalan valitsema ja hänen silmissään kallisarvoinen. Ja **rakentukaa itsekin elävinä kivinä hengelliseksi rakennukseksi, pyhäksi papistoksi, toimittaaksenne hengellisiä uhreja**, jotka ovat Jumalalle otollisia Jeesuksen Kristuksen tähden (1. Piet. 2:4-5)
- Ettekö tiedä, että te olette Jumalan temppeli ja että **Jumalan Henki asuu teissä?** (1. Kor. 3:16)
- Miten jumalien kuvat soveltuvat Jumalan temppeliin? Mehän olemme elävän Jumalan temppeli, niin kuin Jumala on sanonut: -- Minä asetun heidän keskelleen ja vaellan heidän mukanaan. Minä olen oleva heidän Jumalansa ja he minun kansani. (2. Kor. 6:16)

ISRAEL JA UUSI LIITTO

- Mikä on Israelin asema uuden liiton todellisuudessa? Onko Israel enää erityisasemassa?
- Onko Jumala lopettanut toimintansa suhteessa Israelin kansaan? – Apostoli Paavali: ”Pois se!” (Room. 11:25)
- **Uuden liiton progressiivinen toteutuminen** – ensin Israelin jäännös (apostolien aika), sitten kansakunnat (kirkon aika) ja tämän jälkeen koko Israel (Messiaan päivät)
- Onko temppelillä kuitenkin enää merkitystä?

JUMALA **EI OLE** HYLÄNNYT KANSAANSA
EIKÄ MAATA JOKA KANSALLE KUULUU

- Matt. 8:11; Matt. 24:29-31 – pidot Siionin vuorella, lupaukset täyttyvät Jerusalemin asukkaille (Sak. 12:7,10; Jes. 25:6)
- Room. 11:25-27; Ilm. 7:1-8 – Israelin ennalleen asettaminen sen jälkeen kuin muista kansoista koottava määrä on tullut täyteen (Jes. 27:2-7,9,59:20-21; Jer. 31:33-34; Hes. 37:24-28; Dan. 12:7)
- Room. 9:25-25 – Paavali korjaa Hoosean tekstiä ”samassa paikassa” ekei (Hoos. 2:1)
- Ap.t. 1:6, Ap.t. 3:21 – Ennalleen asettaminen (*apokatastasis*); käytetään aina VT:n profeetallisissa teksteissä Israelin heimojen kokoamisesta omaan maahansa, jonka Jumala on heille luvannut (esim. Jer. 16:15; 24:6; 50:19; Hos. 11:11)
- Ilm. 19:11-18 – lopunajalliset sodat; ”rakastettu kaupunki” (Hes. 39:17-20)

ISRAEL JA UUSI LIITTO – TOTEUTUMATTOMAT LUPAUKSET JA TEMPELI

- Messias hallitsee Siionissa rakentamastaan pyhäköstä käsin, jossa hänellä on valtaistuin – ei liiton arkkua! (ks. Jer. 3:16-17, 23:5-6, Sak. 6:13)
- Messiaan ajan puhtaat uhritoimitukset (ks. Mal. 3:1-3; Sak. 8:21; Jes. 2:2-4; Miika 4:1-3)
- Hesekielin näky tulevasta temppelistä (Hes. 40-47)
- Temppeleli liittyy näissä teksteissä uuden liiton aikaan, jolloin **Israelin heimot on tuotu takaisin omaan maahansa ja kansa on pyhitetty palvelemaan Jumalaa**
- Ahdistuksen aika, lopunajallinen sota ja maata järkyttävät luonnonmullistukset edeltävät uutta liittoa ja Israelin kansan ennallistamista

JEESUKSEN AJAN TEOLOGIAA – MITEN PROFEETALLISIA TEKSTEJÄ LUETTIIN

- Jeesuksen ajan juutalaisuudessa ja etenkin temppelin tuhoutumisen jälkeen 70 jKr ajanhistoria hahmotettiin kolmessa vaiheessa: tämä aika, (ahdistuksen aika), **messiaan päivät** ja tuleva maailma = עולם הבא
- Tähän liittyen monissa toisen temppelin ajan juutalaisissa teksteissä oletettiin **kaksi tulevaa temppeliä**: eskatologinen temppeli (Messiaan päivät) ja tuleva käsittä tehty temppeli (tuleva maailma).
- Pyhien yhteisö = seurakunta oli jo nyt osa tulevan maailman temppelin taivaallisesta jumalanpalvelusta (ks. myös 4. Esra ja Sibyllan Oraakkelit, 5.)
- Qumranin tekstit (*Temppelikäärö, Sotakäärö, Eskatologinen Midras, Uusi Jerusalem*) – Lopunajallinen temppeli hyökkäyksen kohteena: osa lopunajallista taistelua valon ja pimeyden lasten välillä.

TEMPPELIKÄÄRÖN SANOMAA

- Minä katson heihin suosiollisesti ja heistä tulee minun kansani ja minä kuulun heille ja pysyn heidän luonaan ikuisesti. Pyhitän kirkkaudellani temppelini jossa annan kirkkauteni olla läsnä **uuden luomisen päivään saakka** jolloin luon temppelini valmistaakseni sitä tulevaisuutta varten liitoksi jonka tein Jaakobin kanssa Betelissä (1 IQT XXIX,7-9)

UUDEN TESTAMENTIN ASKELMERKIT KOHTI TULEVAA – VAROVAISUUTTA TULKINTOIHIN!

- Uuden testamentin tekstit voidaan ymmärtää luontevasti toisen temppelin ajan juutalaisen eskatologian näkökulmasta
- **Danielin profetian viimeisen vuosiviikon = viimeisen 7 vuoden tapahtumat tulevien tapahtumien ennusmerkkeinä (Dan. 9:24-27)**
- Matt. 25 – suuri ahdistus, hävityksen kauhistus **pyhällä paikalla** ennen Kristuksen paluuta (ks. Myös Dan. 11:31, 12:1)
- Ilm. 11-13 – Israelin ennallistaminen, **temppelin alttarin ja uloimman esipihan mittaaminen**, antikristuksen vaino, 42 viikon = 1260 päivän = 3½ vuoden ajanjaksot ahdistuksen ajan mittareina (ks. Myös Dan. 12:1-7)
- 2.Tess. 2:1-6 (Ilm. 13:5) – Laittomuuden ihminen asettuu **Jumalan temppeliin** (ks. Myös Dan. 8:11)

MITEN YMMÄRRÄMME PROFETIAA OIKEIN?

- Profeetallisia tekstejä tulkitessa on ymmärrettävä, että ne eivät ole (aina) suoraan kuvausta historian tapahtumista, vaan vertauskuvia ja symboleita historian tapahtumista
- Kun Johannes käyttää Ilmestyskirjassa monia Danielin kirjan profeetallisia esikuvia, se ei välttämättä tarkoita, että ko. asiat toteutuisivat kirjaimellisesti kuten tekstissä kuvataan
- Danielin 70 vuosiviikon profetia täyttyi vuoden 70 jKr tapahtumissa, mutta Johannes haluaa valaista tulevaa siten, että jotain samankaltaista on vielä edesspäin Israelin kansan ennallistamisessa ja Messiaan paluuta
- On kuitenkin varottava liiallista vertauskuvallisuutta: alkuperäisen tekstin konteksti ratkaisee pitkälti sen, miten samaa tekstiä on saatettu hyödyntää myöhemmässä profeetallisessa kirjallisuudessa – kaikkea ei voida kääntää tarkoittamaan kirkkoa tai seurakuntaa!! Israelin kansalla on edelleenkin oma merkityksensä.

MESSIAAN AJAN TEMPPELI

- Uuden testamentin tekstien perusteella on todennäköistä, että Jerusalemissa on *jonkinlainen* temppeleli **ennen** kuin Messias saapuu – rakennettu ”ahtaassa” tilanteessa, jossa vain osa temppeleialueesta on käytettävissä (uloin esipiha samalla pakanoiden hallussa)
- Mooseksen lain mukainen – uhritoimitusten käynnistäminen tai ainakin pyrkimys siihen: juutalaisilla ei ole käskyä rakentaa muunlaista temppeleliä!
- Temppeleli joutuu antikristillisen hyökkäyksen kohteeksi!
- Kristus tuhoaa saapuessaan ”laittomuuden ihmisen” ja Israel uudistetaan, kun se huutaa avukseen Jumalaa
- **Kristuksen kirkkaus täyttää kaikkein pyhimmän**

HERRA SAAPUU TEMPPELIINSÄ

- Minä lähetän sanansaattajani raivaamaan edelläni tietä. **Ja aivan äkkiä tulee temppeliinsä Valtias, jota te odotatte, ja Liiton enkeli, jota te kaipaatte.** Hän saapuu, sanoo Herra Sebaot. Kuka voi kestää sen päivän, jolloin hän tulee, kuka voi seistä horjumatta, kun hän ilmestyy? Sillä hän on kuin ahjon hehku, hän puhdistaa kuin vahvin lipeä. Silloin Herra toimii kuin metallinsulattaja ja hopeankiillottaja. **Hän puhdistaa leeviläiset, ja he tulevat puhtaiksi kuin kulta ja hopea, joista kuona on poltettu pois. He uhraavat jälleen Herralle virheettömät uhrit, säädösten mukaan.** Juudan ja Jerusalemin uhrilahjat ovat Herralle mieleen, niin kuin ne olivat entisinä aikoina, jo kauan sitten (Mal. 3:1-3)

POHDINTAA - LOPUNAJALLISEN TEMPPELIN KOHTALO?

- Temppeli säilynee (?) Jerusalemiä kohtaavasta lopunajallisesta maanjäristyksestä (Jes. 24; Ilm. 16:17-21 ”viimeinen pasuuna”)
- Kristus (”Verso”) rakentaa temppelin (Sak. 6:13), mikä voidaan tulkita tarkoittavan ennen Kristuksen paluuta rakennetun lopunajallisen temppelin uudistamista ja laajentamista
- Tuhatvuotiskauden Messiaan temppeli tulee vastaamaan pääpiirteissään Hesekielin kuvausta uuden liiton temppelistä
- Kristuksen valtaistuimella on temppelin kaikkein pyhimässä (ei liiton arkkua!)

MIHIN TEMPPELIÄ ENÄÄ TARVITAAN?

- Myös luomakunta odottaa Jumalan lasten ilmestymistä (Room. 8:19-22) – langenneen luomakunnan ennallistaminen ja ihmiskunnan sille aiheuttamien vahinkojen korjaaminen – uuden liiton temppelin uhritoimituksilla luomakuntaa pyhittävä/korjaava vaikutus.
- Kristuksen on hallittava kunnes kaikki alistetaan Hänen valtaansa ja lopulta Hän itse alistuu Isän Jumalan valtaan, kun kuolema on kukistettu (1. Kor. 15:25) – Raamattu osoittaa, että pyhällä vuorella sijaitseva temppeli on luonteva paikka Messiaan hallintavallan keskuksiksi
- Tuhatvuotiskauden jälkeen ihmiskunta on valmis siirtymään yhdessä ylösnousseiden pyhien kanssa ”sapatin lepoon” tulevaan maailmaan, jolloin luodaan uusi taivasta ja uusi maa ja käsittä tehty temppeli = uusi Jerusalemlaskeutuu taivaasta maan päälle

MITÄ KRISTITTYNÄ ON TÄSTÄ KAIKESTA AJATELTAVA?

- Juutalaisten pyrkimys rakentaa temppeli on välttämätön vaihe Israelin kansan ennallistamisen prosessissa – kristittyjen ei tule siihen aktiivisesti osallistua, mutta ei sitä myöskään vastustaa
- Temppelihanke ei ole täysin turha tai laiton eikä sitä pidä pelätä
- Jumala tulee raivaamaan tarvittavan ”poliittisen tilan” jotta temppeli voidaan rakentaa rauhallisissa oloissa, joskin rauha osoittautuu ”näennäiseksi” ennen lopunajan suurta ahdistusta
- Lopunajallisen temppelin pyhittämisen myötä ”koko Israel” siirtyy Mooseksen lakiliitosta uuteen liittoon: **Mooseksen lain mukaiset syntien sovituksen tähtäävät uhritoimitukset lakkaavat!!**
- Rauhan ajan jälkeen luodaan uusi taivas ja uusi maa – osa Hesekielin messiaaniseen aikaan liitetyistä siunauksista realisoituu vasta tulevassa maailmassa (Ilm. 21:1-3, 22)

